# GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
Romănia și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SE PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

**Nr. 160.** *Joi, 23 Iulie (4 Augustŭ).* **1887.**

## Brașovŭ, 22 Iulie 1887.

Ce-i cu prințulŭ de Coburg, merge-va séu nu în Bulgaria? Cu acéstă întrebare se începe aḍĭ de ordinarŭ conversațiunea când se întâlnescŭ doi trei cunoscuțĭ și vorŭ sĕ facă „puțină politică esterióră“.

Curiositatea acésta a marelui publicŭ cetitorŭ de ḍiare ni se pare fórte esplicabilă. Viéța se consumă aḍĭ mai iute, ca pe acele vremurĭ, când scirile cele mai nouĕ, ce le aducea postalionulŭ, erau în realitate celŭ puținŭ așa de vechĭ, încâtŭ timpulŭ dela întêmplarea faptei până la sosirea scirei ar fi fostŭ de ajunsŭ astăḍĭ spre a mobilisa oștirea unei marĭ împĕrății; și cu câtŭ traiulŭ grăbesce mai iute, cu atâtŭ publiculŭ le cere tóte în pripă și-șĭ pierde ușorŭ paciența, décă trebue sĕ aștepte prea multŭ după câte o soluțiune a vr'unei afacerĭ importante politice.

Escepțiune póte sĕ facă încâtva numai publiculŭ cetitorŭ din Ardealŭ, unde rabdarea se practică încă și aḍĭ în mĕsură ce nu mai corespunde timpului; dér credemŭ că chiar și ómenii cei mai răbdurii dela noi s'au săturatŭ de-a mai tot aștepta după soluțiunea cestiunei bulgare, care orĭ și cum îi interesézá și pe ei, căcĭ séméŭ instinctivŭ, că aicĭ se tractézá de o nouĕ grupare a elementelorŭ în Orientŭ.

După alegerea prințului de Coburg ca principe alŭ Bulgariei ómenii începură érășĭ a se interesa mai viu de cestiunea bulgară, care părea că a amorțitŭ, dér curêndŭ se desamăgiră din nou în urma refusului prințului de a merge în Bulgaria fără voia Țarului și a celorlalte puterĭ.

Acum de câteva ḍile pare că érășĭ se prepară o mică schimbare a sceneriei în Balcanĭ. Bulgarii nu suntŭ dispușĭ sĕ mai aștepte până când le va plăcea puterilorŭ sĕ recunóscă pe principele lorŭ alesŭ; de aceea au trimisŭ pe ministrulŭ Nacevicĭ și pe delegatulŭ Stransky la prințulŭ de Coburg ca sĕ mai încerce odată alŭ îndupleca sĕ vină în țéră.

De astă dată se pare că delegații bulgarĭ au avutŭ mai multŭ norocŭ, căcĭ o telegramă ce o primimŭ aḍĭ din Viena ne spune, că se vorbesce, că prințulŭ de Coburg, după unŭ mare consiliu familiarŭ ținutŭ în Ebenthal, s'a decisŭ a pleca în Bulgaria acompaniatŭ fiindŭ de Nacevicĭ și Stransky.

Din Sofia se scrie, că în adevĕrŭ acolo este așteptatŭ prințulŭ de Coburg. Guvernulŭ bulgarŭ face pregătirĭ de primire. Se vorbesce, că prințulŭ va debarca în Rusciucŭ și că de aci va merge la Varna și apoi la Tĕrnova, unde va depune jurĕmêntulŭ pe constituția. Dela Tĕrnova sĕ i se fi propusŭ a merge la Filipopolŭ și numai de aicĭ la Sofia.

Deodată cu aceste faime se anunță că înalta Pórtă a sfătuisŭ de repețite orĭ pe prințulŭ de Coburg, ca sĕ nu facă unŭ pasŭ pripitŭ și sĕ stea frumosŭ acasă, la Ebenthal, până una altă.

Cabinetulŭ turcescŭ s'a convinsŭ din tractările sale cu Rusia, că nu-i modru de a împăca pe acéstă putere cu starea lucrurilorŭ din Bulgaria și de aicĭ isvorĕscŭ fără îndoiélă ingrijirile ei.

Afară de acésta situațiunea generală politică devine pe ḍi ce merge mai amenințătóre. Incordarea, ce a esistatŭ până aḍĭ numai între Francia și Germania, s'a estinsŭ și asupra relațiunilorŭ dintre Germania și Rusia. Lupta Germanilorŭ în contra valorilorŭ rusescĭ și persecutarea străinilorŭ, supușĭ germanĭ, din Rusia suntŭ nisce simptome fórte periculóse ale timpului.

Ce-i dreptŭ Germania a scăpatŭ de unŭ mare și puternicŭ inimicŭ prin mórtea lui Katkov, dér — curiosŭ jocŭ alŭ sorții — a pierdutŭ totodată în Depretis și unŭ amicŭ prețiosŭ și puternicŭ susțiitorŭ alŭ politicei sale de alianță cu Italia.

Décă s'ar adeveri scirea, că prințulŭ de Coburg va merge în Bulgaria, atuncĭ isbucnirea crisei nu mai póte fi departe și póte că evenimente cu totulŭ neașteptate se vorŭ desfășura în celŭ mai scurtŭ timpŭ.

## Germania și Rusia.

Foile oficióse germane nu încetézá a ataca pe Rusia. „*Post*“ dela 1 Augustŭ e plină de atacurĭ și avertismente la adresa Rusiei și provócă din nou ca Germanii sĕ vêndă hartiile de valore ruse. Și mai violentŭ scrie „*Kreuzzeitung*“, care strigă în contra brutalității și fanatismului politicei rusescĭ.

„E timpulŭ — ḍice oficiósa germană — ca Rusia sĕ îmbunătățéscă raporturile. Țarulŭ trebue sĕ reducă armata, care trece multŭ peste numĕrulŭ unei armate de apĕrare. E de nențelesŭ, că căpitanulŭ germanŭ anticipézá Rusiei banĭ pentru construirĭ de căi ferate, pentru ca ea sĕ-șĭ pótă duce cerealele și armata în Germania“.

„Nordd. Allg. Ztg.“ chiar, care până acum a tăcutŭ, publică în primulŭ locŭ petițiunĭ antirusescĭ contra cerealelorŭ ruse și reproduce cererile d'a se spori vama pe cereale.

## Succesiunea în Luxemburg.

Unŭ articulŭ oficiosŭ din cercurile înalte, apărutŭ în „Kölnische Zeitung“, spune că, în casŭ când greu bolnavulŭ rege Vilhelm alŭ Țĕrilorŭ de josŭ ar muri, e neîndoiósă succesiunea ducelui de Nassau în marele ducatŭ Luxemburg, și declară, că Germania va sprijini candidatura ducelui de Nassau. Acestŭ articulŭ a produsŭ nespusŭ de mare sensațiune în Luxemburg, unde domnesce celŭ mai mare resensŭ în contra orĭ-cărei dinastii germane. Se póte considera ca sigură nascerea unei cestiunĭ Luxembergiane, decă ducele de Nassau stăruesce în candidatura sa.

## SCIRILE ḌILEI.

„Ellenzek“ nu se mai îndoesce de locŭ despre aceea, că Maiestatea Sa monarhulŭ va veni la Clușĭ. A éste o dovedesce cu următórele argumente: 1) Se pardosesce strada ce duce la gară. 2) Se pardosesce terenulŭ dinaintea porții caselorŭ lui Banffy. 3) Se cumpără măturĭ nóuĕ pentru curățirea stradelorŭ etc. In adevĕrŭ — ḍice „Ellenzek“ — venirea Maiestății Sale la Clușiu e de mare însemnătate și Ungurii trebue sĕ facă totulŭ pentru ca Maiestatea sa sĕ se convingă despre curățenia spiritului patrioticŭ din părțile ardelene, sĕ arate Ungurii Maiestății Sale, că pe lângă tóte neajunsele ce le au din partea ultraiștilorŭ românĭ și sașĭ, Maghiarimea din Ardealŭ e tocmai așa de strânsŭ legată aḍĭ de tradițiunile ei naționale precum a fostŭ în timpurile de mai nainte. „Ellenzek“ mai propune, ca Ungurii sĕ se presente, atâtŭ unulŭ câte unulŭ, câtŭ și în corpore numai în costumŭ naționalŭ ungurescŭ. Funcționarii, carĭ vorŭ ḍice că nu suntŭ în stare a'șĭ procura astfelŭ de costumŭ, fiindŭ că e scumpŭ, n'au decâtŭ sĕ repășéscă din oficiu și se lase pe alții în loculŭ lorŭ, carĭ și lŭ potŭ procura. Așa sfătuesce „Ellenzek“ și invinovățesce deosebitele corporațiunĭ pentru că nu adoptézá costumulŭ naționalŭ ungurescŭ ca costumŭ de paradă pentru tóte întrunirile lorŭ în ședințe, în biserică etc. — Trebue sĕ pufnescĭ de risŭ, când cetescĭ asemenea basaconii.

—x—

Din o scrisore particulară, scrisă din Sĕcuime, aflămŭ că în comuna *Zetelaka* domnesce o bólă epidemică, cu simptome ca ale colerei. Scriitorulŭ epistolei spune, că s'au întêmplatŭ până acum multe casurĭ de mórte grabnică; cei atacațĭ de bólă, după o scurtă suferință de convulsiunĭ de stomacŭ, morŭ. Totŭ acolo fură loviți ḍilele acestea de trăsnetŭ trei frațĭ: doi feciorĭ și o fată, toțĭ marĭ și fii ai aceluiașŭ părinte, Bothazi. — Atragemŭ atențiunea autorității poliției sanitare a Brașovului asupra călĕtorilorŭ carĭ vinŭ din aceea parte.

—x—

Cetimŭ în „Kolozsvar“: „Gazeta“ se ocupă cu *Romenimea* din comitatulŭ *Sĕlagiului*. Unŭ solgăbirĕu de alŭ nostru a mersŭ în o scólă confesională *romenă* și fiindcă școlarii au rĕspunsŭ bine — și în limba statului — li-a împărțitŭ premii. Se póte, că respectivulŭ solgăbirĕu este și proprietarŭ și patronŭ alŭ scólei de acolo. Totŭ atâta, „Gazeta“ atacă pe acelŭ învĕțătorŭ de trébă în modulŭ celŭ mai durŭ ce se póte închipui, ilŭ târĕsce prin tină, ilŭ proscrie și încă în fruntea foiei. Astfelŭ — esclamă ea — cum nu se va maghiarisa comitatulŭ Sĕlagiului! Decă n'ar fi vorba tocmai de comitatulŭ Sĕlagiului nu ni-ar păré bătătóre la o hĭ larma ce o face fóia *rumenéscă*.. Comitatulŭ Sĕlagiului înainte de asta cu o sută orĭ douĕ de anĭ era curatŭ ungurescŭ și Valachimea numai așa s'a coboritŭ de pe délurile de păscutŭ și s'a așeḍatŭ în locuințele autochtone ale Maghiarimei, ce și le-a perdutŭ în ordele turco-tatare, *precum se așédă vermele în căsulia gólă a bourelului* (melcului). Vagabundândŭ din Valahia-mică, s'au așeḍatŭ pe costele délurilorŭ ca nomaḍĭ, de unde au ajunsŭ în comitatŭ de a gata, s'au postatŭ aci pe la marginele satelorŭ, s'au înmulțitŭ, în timpŭ ce elementulŭ domnitorŭ din patriă s'a stinsŭ în luptele pentru apĕrarea patriei...“ — Dela fóia unorŭ asiaticĭ nicĭ nu poțĭ aștepta sciință istorică mai multă decâtŭ atâta și nicĭ alte espresiunĭ decâtŭ asiatice. Ar fi și copilărescŭ lucru a mai sta de vorbă, în astfelŭ de cestiunĭ, noi, Europenĭ, autochtonii acestei țĕrĭ, cu nisce Asiaticĭ veniți aci peste noi.

—x—

*„Budapester Journal“ s'a fusionatŭ cu „Budapester Tagblatt.“*

—x—

S'a supĕratŭ „Kolozsvar“ focŭ pe d-lŭ capelanŭ romănŭ *Tuliu Roșescu*, din causă că acesta a „cutezatŭ“ sĕ înmâneze oficiului de improtocolare dela primăriă nisce acte scrise în limba română. Protocolistulŭ, ḍice „Kolozsvár“, a primitŭ actele făcêndu-i d-lui Roșescu observațiunea, că ar fi bine sĕ se traducă actele în limba maghiară, pentru-că funcționarii nu prea sciu limba românéscă, dér d-lŭ Roșescu, ḍice, rĕspunse la acéstă obiecțiune strigândŭ: „vețĭ învĕța d-vóstră în curêndŭ românesce“. „Kolozsvár“, în Nr. sĕu de Vinerĭ, 29 Iulie, și îndémnă pe cetitorĭ sĕ aibă curagiu și sĕ nu se înspăimânte de cuvintele d-lui Roșescu. In realitate însĕ tocmai „Kolozsvár“ arată mai mare lipsă de curagiu, căcĭ în numĕrulŭ sĕu următorŭ, dela 30 Iulie, revine din nou asupra cestiunei, pretinḍêndŭ cu seriositate sĕ se ia mĕsurĭ energice contra unorŭ omenĭ, carĭ vatĕmă astfelŭ legea. D. capelanŭ Basiliu Podobă rĕspunde la invectivele diarului „Kolozsvar“ printr'o declarațiune publicată în numĕrulŭ sĕu dela 2 Aug. a. c. la care vomŭ mai reveni. Ostenéla ce și-a dat'o d-lŭ Podóbă de a capacita pe cei dela „Kolozsvar“ va fi zadarnică; tătarulŭ totŭ tătarŭ va remâne.

—x—

*Foile cehe* continuă cu mare înverșunare a agita contra cumpărărei de producte unguresci. „Hlas Naroda“ provócă în unŭ articulŭ de fondŭ pe morarĭ și pe fabricanții de bere sĕ nu cumpere producte unguresci, ba unele foi cehe amenință chiar, că vorŭ denunța cu numele pe toțĭ acei indiviḍĭ, carĭ vorŭ cumpăra făină ungurescă.

—x—

In cerculŭ *Recașului*, comit. Timișora, a fostŭ o groznică furtună, care a pricinuitŭ pagubă imensă. In localitățile Thees, Lucarețĭ și Aranyag orcanulŭ a smulsŭ coperișele caselorŭ, a dĕrimatŭ tunurile bisericelorŭ românescĭ din Thees și Lucarețĭ și a stricatŭ peste 200 de edificii. De asemenea grindina a pricinuitŭ mare pagubă.

—x—

Cetimŭ în „Epoca“: „In cursulŭ acestei sĕptĕmânĭ se așteptă la Sinaia visita generalului *Schönfeld*, comandantulŭ corpului de armată din Transilvania, care va veni sĕ presinte respectele sale Regelui. Generalulŭ va fi însoțitŭ de unŭ numerosŭ statŭ maiorŭ. Cu acéstă ocasiune unŭ mare prânḍŭ va fi datŭ la castelulŭ Peleșŭ.“

**Katkov**, vestitulŭ publicistŭ rusŭ, despre a căruia mórte ni s'a relatatŭ erĭ, a fostŭ născutŭ în 1820 Michailŭ Nikoforovici Katkov a fostŭ fiulŭ unui boerŭ din Moscva. Elŭ îşĭ terminà studiile în Konigsberg şi Berlinŭ. După aceea devenì profesorŭ de filosofiă la universitatea din Moscva. Curênd însĕ s'a retrasŭ dela profesură şi s'a făcutŭ publicistŭ, pe care carieră a dobênditŭ estraordinare succese. Activitatea de treiḑecĭ de anĭ publicistică a lui Katkov se împarte în două părţĭ. dela 1856 până la 1861 Katkov a apĕratŭ şi profesatŭ în »Ruskii Vestnik« idei moderne, liberale, mai alesŭ ideile selfguvernamentului englesŭ; totodată însĕ făcea oposiţiune energică partidei radicale şi socialiste. In anulŭ 1861, când luà Katkov redacţiunea fóiei „Moskovskija Viedomosti« părerile lui politice şi metoda lui publicistică se concentrà într'o fanatică apĕrare a rusismului şi combatere a totŭ ce era streinŭ în Rusia. Astfelŭ Katkov câştigà încetulŭ cu încetulŭ totŭ mai mare înfluinţă politică. In timpulŭ din urmă scimŭ, că Katkov era dintre toţĭ politicii ruşĭ celŭ mai temutŭ de Germanĭ, ca unŭ panslavistŭ influentŭ, ce era. Katkov nutrea în ḑiarele sale mereu ura în contra Germanilorŭ şi cocheta de altă parte cu Francesii. Cu Giers avù unŭ conflictŭ seriosŭ din causă că acesta i se părea pré îngăduitorŭ faţă cu Germania. Kotkov era omulŭ de încredere alŭ Ţarului Alexandru III, dela care obţinù mĕsurile cele mai nouĕ pentru rusificarea provincielorŭ baltice.

## Din Bucovina.

*Şesulŭ mare*, Iulie 1887.

S'a vorbitŭ şi se vorbescŭ multe şi prea multe despre succesiva sĕrăcire şi decădere a poporului românŭ bucovinenŭ. Intre cele multe cause ale regresului punŭ ómenii învĕţaţĭ cea mai mare greutate pe viţiulŭ *beţiei.* Dér mai degrabă se póte, ca mai toţĭ cei ce voiescŭ prin acesta numai a îmbunătăţi starea poporului băstinaşŭ sĕ aibă cunoscinţă prea superficială despre starea lui: Ideea de a stîrpi beţia a ocupatŭ şi ocupă atâtŭ preoţimea câtŭ şi pe mirenĭ în continuu, aşa că ocupându-se aceştia esclusivŭ mai numai cu meniţiunea de a stîrpi beţia din poporŭ, poporulŭ totuşĭ sĕrăcesce şi decade materialmente.

De când este vorba totŭ numai de beţia cea mare în poporŭ de atuncĭ Iesuiţii şi maicele ursuline s'au aşeḑatŭ cu temeiu în ţéră, ba acuma mai umblă şi maicele îndurătóre pribegindŭ pe icĭ pe colo, chitindŭ şi socotindŭ ca roiulŭ unde lĭ-ar veni de îndemână sĕ se aşeḑe cu temeiu.

Poporulŭ nostru este nutritŭ mai cu de tóte, numai nu cu ceea ce i-ar prii. Beţivŭ devine omulŭ după ce pierde totă esistinţa sa. Au fostŭ anĭ fórte grei, fără recoltă, dér poporulŭ nu s'a scăpătatŭ şi nu a sĕrăcitŭ atuncĭ aşa, ca cu cămătăriile jidovescĭ şi banii bancelorŭ. Cu greu scapă ómenii şi prin legea împĕrătéscă de astă calamitate.

Dér adevĕrata caugrenă care subminéză esistenţa poporului este: nesciinţa şi întunecarea minţii în care se ţine elŭ şi de care nu póte scăpa, căcĭ ii lipsesce léculŭ şi ea nu are altŭ remediu decâtŭ iubirea adevĕratŭ părintéscă, ér nu vitrigă. Numai acéstă iubire dă copilului »pâne ér nu petră".

De altă parte, pe lângă aceea că cei chemaţĭ de a lumina poporulŭ, de a'lŭ treḑi din nesciinţa şi nepriceperea lui cea prea învechită nu'şĭ împlinescŭ acéstă datoriă sacră, mai are poporulŭ de a suferi încă multe din partea acestora. Poporulŭ este ca o pajişte frumósă unde felŭ de felŭ de vieţuitóre se hrănescŭ; aşa hrănesce bietulŭ poporŭ multe lipitori, orĭ de milă orĭ de silă.

Étă cum storcŭ lipitorile poporulŭ prin vicleniă şi înşelăciune şi nu numai ceea ce de presentŭ posede poporulŭ, ci chiar munca braţelorŭ lui viitóre se ameninţă.

Este cunoscutŭ că din Bucovina mergŭ cete marĭ şi numeróse de lucrătorĭ în totŭ anulŭ în România şi Basarabia de cu primăvéră şi rĕmânŭ acolo până târḑiu tómna la lucrulŭ câmpului şi totŭ felulŭ de muncă. Ce nu află însĕ speculatorii dibacĭ în favórea lorŭ spre a se înavuţi? Modulŭ cum sĕ se înavuţéscă este la unii secundarŭ, principalulŭ e înşelăciunea şi despoiarea, resultatulŭ trebue sĕ fiă câştigŭ, de se mai póte numi aşa ceva câştigŭ. Proverbulŭ românŭ ḑice, ce-i dreptŭ: „de unde nu-i, nicĭ Dumneḑeu nu póte lua«, dér speculanţii, carĭ speculeză cu munca pălmaşilorŭ, se silescŭ a nimici şi ḑădărnici înţelesulŭ acestui proverbŭ.

Mai că pe alocurea, unde suntŭ locuitorii siliţĭ de sĕrăciă sĕ părăsescă véra patria lorŭ, şi sĕ mergă în ţĕrile învecinate pentru agonisită; trebue sĕ plătescă pentru paşaportŭ antistelui (primarului) şi scriitorului comunalŭ câte 1 fl., ba de multe orĭ şi scriitorilorŭ din căpitănate. Acum acesta-i destulă jupitură dela unŭ muncitorŭ pălmaşŭ din banii pentru carĭ are densulŭ încă sĕ lucreze. Der blăstămăţia şi cutezarea unorŭ indiviḑi a aflatŭ încă altŭ chipŭ mai potrivitŭ de storsŭ si esploatatŭ munca silnică a poporului sermanŭ. In multe comune s'au formatŭ societăţĭ anume pentru stórcerea bietului poporŭ, care este necesitatŭ de a căuta lucru în ţĕrile învecinate; în regulă este antistele comunalŭ şi cu scriitorulŭ sĕu. Cum manevréză aceste societăţĭ, vomŭ arăta în cele următóre prin esemplu pipăibilŭ.

Una dintre aceste societăţĭ este în ţinutul Rădăuţilorŭ în comunele Mileşouţĭ cu Badeuţi, care se compune din antistele din Mileşouţĭ, şvabŭ, din unŭ evreu rusŭ Merling şi din învĕţătorulŭ din Badeuţĭ Braha, ca autorulŭ intelectualŭ alŭ aceste companii. Acéstă companiă dă banii proprii anticipando pentru lucru în România şi Basarabia; şi anume cam în acestŭ chipŭ. Ei, adecă membrii acestei societăţi de stórcerea poporului, chipzuiescŭ, înaintea sĕrbătorilorŭ seu când află mai cu cale, că arŭ ave poporulŭ mai mare lipsă de parale, facŭ apoi veste prin numitele comune, că au venitŭ parale din străinĕtate pentru lucrătorĭ. Ómenii nevoiaşĭ se adună, ei sciu că de nu vorŭ lua dela asta companiă parale, nu vorŭ căpĕta paşaportŭ ca sĕ mergă la lucru unde arŭ voi. Astfelŭ plătesce renumita companiă bieţilorŭ ómenĭ pe lună de ḑile lucrătóre, adecă fără Duminecĭ şi sĕrbători séu ḑile de plóie, adecă pentru 30 de ḑile lucrătóre *câte şépte séu optŭ florinĭ*; ba antistele Walter a datŭ în unŭ anŭ păpuşoiu de alŭ sĕu prin companionulŭ sĕu jidanŭ Merling vro 40 coreţe, adecă câte unŭ coretŭ pe 300 de ḑile de muncă în străinĕtate, dreptŭ că preţulŭ păpuşoiului pe atuncĭ era 6 fl. v. a.

Apoi când vinŭ impiegaţii moşiilorŭ din străinătate spre a lua lucrătorĭ din aceste comune, compania acésta făimósă nu mai are altă de făcutŭ decâtŭ de a vinde pe sĕrmanii lucrătorĭ ca pe o marfă şi de ragulă vrêndŭ unŭ lucrătorŭ cu câte 14 până la 16 fl. séu şi mai bine luna de lucru.

Ca sĕ angajeze impegaţii moşiilorŭ din Basarabia seu România singurĭ pe ómenii muncitorĭ, adecă sĕ trateze cu muncitorii deadreptulŭ, fără întrevenirea astei companii, nu sĕ póte, nu concede antistele. Aşa a vêndutŭ în anulŭ 1884 acéstă companiă făimósă 270 de luni de ḑile lucrătóre boerului din Basarabia Davidaglo cu câte 16 fl. luna, pe care însĕ compania o plătise numai cu câte celŭ multŭ 7 până la 9 fl.

(Va urma.)

## Agricultura în Germania.

O escursiune agricolă făcută la Rosalii 1884 în provincia Sacsonia.

(Urmare.)

Lăsândŭ Potsdamulŭ la o parte, érăşĭ acela aspectŭ — baltă, nisipŭ sburătorŭ, pădure de pinĭ etc. După o călĕtoriă de 3 óre însĕ eşirămŭ din marca Brandenburg, şi îndată deterămŭ apoi de unŭ pămêntŭ mai bunŭ; nisipulŭ deşi mai predominéză încă, totuşĭ elŭ conţinea o însemnată parte de lutŭ şi argilă, care era de ajunsŭ, ca sĕ conserve apa de plóiă timpŭ mai îndelungatŭ, şi sĕ nu o lase sĕ trécă prin nisipŭ în tocmai ca prin o sită, şi cu câtŭ lipsa de umeḑélă scădea, pe atâtŭ se înmulţea şi schimba vegetaţiunea. Pădurile de pinĭ se rărirà din ce în ce, şi în fine dispărură cu totulŭ, ca pe icĭ colea sĕ lase loculŭ unei frumóse dumbrăvĭ de stejarŭ, necesară la regularea atmosferei, a ploilorŭ şi care e totodată în stare sĕ plătéscă şi mai bine pămêntulŭ, care-lŭ ocupa, şi încolo îmbelşugatelorŭ şi diferitelorŭ cereale, nutreţurĭ şi plante industriale. Mai încolo, mai înăuntrulŭ provinciei Sacsoniei, deterămŭ peste pămêntulŭ negru — Magdeburger Börde — care face bogăţia solului României şi a Rusiei meridionale, şi pe acesta între plantele cultivate sfecla séu napulŭ de Zachar — Beta vulgaris — ocupă loculŭ de onóre.

In fine pe la órele 7 séra ajunserămŭ la prima staţiă de cercetatŭ în cetatea Magdeburg, unde aveamŭ sĕ visitămŭ observatorulŭ meteorologicŭ de acolo. Magdeburgulŭ are înfăţişarea tuturorŭ oraşelorŭ medievale, adică nisce case micĭ înguste, cu balcónele şi galeriile scóse în afară spre stradă, apoi nisce strade strâmte şi întunecóse în carĭ abia póte circula unŭ singurŭ căruţŭ seu adesea abia potŭ merge împreună două persóne. De sine se înţelege că în nisce atarĭ strade şi curăţenia şi salubritatea lasă multŭ de doritŭ; totuşĭ Magdeburgulŭ are dela dĕrîmarea zidurilorŭ vechĭ de întărire şi lărgirea cetăţii încóce — sĕvêrşită pe la anulŭ 1876, şi câteva frumóse clădirĭ moderne. In loculŭ şanţurilorŭ, bălţilorŭ şi zidurilorŭ de întărire de odinióră aḑi se ridică edificiurĭ moderne cu câte 3—4 etagie, construite cu multŭ gustŭ şi eleganţă, ba pe unele locurĭ suntŭ chiar câteva strade nuoi, carĭ ar face onóre orĭ şi cărui oraşŭ mare din Europa.

Noi, după ce puturămŭ afla într'unŭ hotelŭ întunecosŭ câteva camere seu mai bine ḑisŭ visuine, de dormire, ne îndreptarămŭ spre gară, în apropierea căreia se afla observatorulŭ meteorologicŭ. De órece pe la noi nu se prea află atarĭ observatóre şi lucrări, nu credŭ a fi de prisosŭ d'a da unele detalii asupra formei şi scopului lorŭ. Observatórele meteorologice suntŭ punctele unde se facŭ studii şi observărĭ asupra mişcărei aerului şi a temperatei. Ele îşĭ au de ordinarŭ clădirile lorŭ proprii în formă de turnurĭ, a cărorŭ înălţime însĕ trebue sĕ întrécă înălţimea tuturorŭ celorlalte edificii, pomĭ seu coline dimprejurŭ, carĭ arŭ pute sĕ oprésca séu sĕ împedice mişcarea aerului. De multe orĭ observatorulŭ meteorologicŭ póte fi aşeḑatŭ şi pe o casă înaltă, pe o biserică, scólă, casarmă, magaziă etc. şi anume pe vêrfulŭ acoperişului, unde apoi se aşéḑă tóte aparatele

## FOILETONU.

(18)

### Misterele Veneţiei.

de Edouard Didier, traducere de *Ioanŭ S. Spartali.*

VI.

#### Unde vedemŭ ér pe Pietro.

In momentulŭ când cei doi prietinĭ noi sosiră, totŭ la braţŭ, la palatulŭ Badoer, Martinengo cobora scara cea mare care ducea din sala de gardă la galeria cea mare din catulŭ întâiu.

Podestatulŭ era însoţitŭ de Felice Badoer. Tênĕrulŭ patricianŭ mergea cu mâna pe după gâtulŭ lui Martinengo.

Cu totŭ fumulŭ beţiei, totŭ ii venì gondolierului unŭ picŭ de judecată. Se gândea bietulŭ Ricardo la vinulŭ oferitŭ cu atâta dărniciă de fostulŭ sĕu vrăşmaşŭ, sergentulŭ Bartolomeo.

— Ómenii ĕştia ne iubescŭ pré multŭ! — îşĭ ḑicea elŭ scărpinându-şĭ capulŭ. — Nu-i lucru curatŭ... trebue sĕ fiă ceva la mijlocŭ... vr'unŭ şarpe pe sub florile pe carĭ ni le aruncă în capŭ.

Cu sfiala asta în vine Ricardo se uita cu ochii mai multŭ închişĭ la Felice Badoer în momentulŭ când podestatulŭ, la plecare, ilŭ sărută cu o cordialitate aparentă, şi gondolierulŭ îşĭ ḑicea er:

— Josŭ slugile, susŭ stăpânii se arată prietenoşĭ! Póte c'ar fi mai bine sĕ ne ferimŭ de mângăerile astea viclene. Tigrii, de obiceiu, nu lingŭ prada decâtŭ pentru ca s'o pótă înhăţa mai uşorŭ Per Bacco! în probele acestea de prietiniă póte sĕ fiă şi vre-o cursă!

— La palatulŭ ducalŭ! ḑisese podestatulŭ gondolierilorŭ.

Gondolele coborîră îndată pe canalulŭ mare.

— Cum are sĕ mĕ priméscă bĕtrânulŭ Foscari? — se gândea Martinengo uitându-se în vĕzduh. — Foscari mĕ urăsce, însĕ mai multŭ se teme de mine. Elŭ sciă că mĭ-am dat cótele cu Jacopo Loredano, vrăşmaşulŭ lui de mórte. Incă Loredano este decemvir şi eu sunt podestatŭ alŭ Padovei: dogele n'are sĕ cuteze sĕ ne atace pe faţă.

Ş'apoi, când ar vrea mârţóga bĕtrână sĕ nu s'astêmpere, şi sĕ nu mĕ lase sĕ lŭ încalecŭ, am colea în busunar o scrisóre care mi l'ar da legat cu mânĭ şi cu picióre, décă l'aşŭ ameninţa s'o predau în mânile inquisitorilorŭ de statŭ.

Pentru ca cetitorulŭ sĕ pótă pricepe monologulŭ acesta al lui Batista Martinengo, trebue sĕ dămŭ câteva lămurirĭ.

In Veneţia se pretindea că Francesco Foscari, după ce aflase că a fostŭ alesŭ doge, ḑisese unui prietinŭ intimŭ că elŭ sĕ va crede în realitate suveranŭ, câtă vreme vorŭ trăi fraţii Pietro şi Marco Loredano Nu trecŭ multŭ după aceea şĭ fraţii Loredano muriră aprópe totŭ într'o vreme de mórte violentă. Fiulŭ unuia din ei, Jacopo Loredano, învinovăţì în publicŭ pe dogele că ar fi plătitŭ ucigaşĭ ca sĕ'i omóre. Fundată era învinuirea asta? Francesco Foscari era adevĕratŭ vinovatŭ? Nimic nu proba. Lucrulŭ însĕ era cu putinţă, decă ne gândimŭ la moravurile din epoca aceea ciudată. In epoca, pe care ne silimŭ s'o descriemŭ, pumnalulŭ şi otrava jucau unŭ rolŭ preponderantŭ în relaţiunile politice ale Italienilorŭ între ei. Noi nu judecămŭ, constatămŭ. In Veneţia mai cu sémă nu era ḑi în care sĕ nu fi pieritŭ câte unŭ omŭ din poporŭ orĭ în care sĕ nu fi muritŭ misteriosŭ câte unŭ patricianŭ care erĭ încă se plimba în Broglio.

Cât despre participarea dogelui la asasinatulŭ fraţilorŭ Loredano atâtŭ putemŭ spune că pe registrele lui de comerţŭ (cele mai nobile case din Veneţia nu considerau comerţulŭ ca o ruşine) Jacopo Loredano, fiiulŭ şi nepotulŭ victimelorŭ, avusese îndrăsnéla sĕ scrie:

»Datoresce dogele Francesco Foscari pentru mórtea lui Pietro şi a lui Marco Loredano"....

Şi acestaşi Jacopo Loredano rĕspundea unui prietin care ilŭ îndemna sĕ ştérgă vorbele acestea nesocotite:

— Le voiu şterge când se vorŭ cumpăni lucrurile.

Şi Francesco Foscari era atuncĭ doge alŭ Veneţiei!

Acestŭ Jacopo Loredano fuse agentulŭ celŭ mai ne obositŭ alŭ conspiraţiunei legale, care aduse mai târḑiu căderea dogelui.

Până atuncĭ conspiratorii se mulţumiseră sĕ isbéscă pe dogele în singurulŭ fiu care ii mai traia, Jacopo Foscari, pe care Senatulŭ — după cum am mai spusŭ — ilŭ exilase în Candia pentru nisce vorbe necuviinciόse. Este adevĕratŭ că şi elŭ fusese învinovăţitŭ de omucidŭ asupra persónei celui din urmă preşedinte alŭ Consiliului de ḑece.

(Totdéuna asasinatŭ! Asasinatulŭ plana atuncĭ în aerulŭ încungiurătorŭ care se respira în Italia şi Renaşterea fuse într'adevĕrŭ o auroră sângerósă care se rădică peste epoca acésta mare — cea mai mare pe care a strĕbătut'o omenimea!)

Insĕ învinovăţirea acésta fusese nimicită de unŭ órecare Nicolae Erizzo care, pe patulŭ lui de mórte, mărturisise că elŭ era ucigaşulŭ.

și instrumentele necesarĭ. După cum vedemŭ dér, pentru unŭ observatorŭ meteorologicŭ, lucru principalŭ nu e clădirea ci ca atare póte servi orĭ și care punctŭ înaltŭ, numai care sĕ întrécă pe tóte celelalte dimprejurŭ, și la care, prin urmare, sórele, vêntulŭ și ploia orĭ zăpada sĕ pótă ajunge din orĭ și ce parte fără cea mai mică piedecă orĭ modificare. Pe loculŭ acela se așédă mai multe aparate și instrumente, cu carĭ sĕ mĕsóră presiunea și greutatea aerului, tăria vêntului și direcțiunea de unde bate, umeḍela atmosferică, căldura și gerulŭ etc.

Astfelŭ era și observatorulŭ meteorologicŭ din Magdeburg. Elŭ era intemeiatŭ și întreținutŭ de unŭ ḍiarŭ mare politicŭ, literarŭ și economicŭ numitŭ „Gazeta de Magdeburg“ și condusŭ cu multă esactitate de neobositulŭ directorŭ Dr. Assmann, care pe lângă acela avea sub direcțiunea sa pe la proprietățile din provinciile Sacsonia, Suringia Anhalt, Dessau Brunswick etc. încă alte 220 stațiunĭ de observațiă de categoria a II-a și dela carĭ elŭ primea prin telegrafŭ, regulatŭ în fiecare ḍi, datele asupra mișcării și umbletului temperaturei, în urma cărora elŭ cu o mare probabilitate putea conchide ce timpŭ avea sĕ fiă în ḍiua următóre, norŭ orĭ seninŭ, căldură orĭ plóiă etc. lucrurĭ carĭ cu deosebire pentru agricultorĭ suntŭ de cea mai mare importanță. Aḍi, când atâtea convențiunĭ și întocmirĭ internaționale légă și unescŭ popórele și țĕrĭ, spre binele și fericirea tuturorŭ, avemŭ și unŭ serviciu internaționalŭ de meteorologiă, observatoriile de meteorologiă de categoria primă susținĕndŭ între ele o relațiune viuă și comunicându-șĭ prin firulŭ telegraficu observațiunile făcute, așa că în fiăcare ḍi poțĭ sci ce timpŭ e în tótă Europa.

Sosițĭ la observatoriu, ne primi directorulŭ Dr. Assmann și cu multă amabilitate ne invită sĕ visitămŭ tóte apartamentele și aranjamentele observatorului. Mai ântéiu ne conduse pe o ușă mititică — doră de nicĭ unŭ metru mărime — într'o chiliă subterană, ce se afla dreptŭ pivniță la piciorulŭ observatoriului, care era forte întunecósă și cu unŭ aerŭ de totŭ greoiu, încâtŭ respirarea ne devenea pentru mulțĭ anevoiósă. În care însĕ erau aședate mai multe barometre, termometre și orológe. „Deșĭ“ — ne ḍicea dênsulŭ, „așĭ fi voitŭ de multŭ sĕ mĕ scapŭ de acéstă viesuină de viezune puținŭ potrivită cu demnitatea de omŭ și de sciință, totușĭ nu mĕ potŭ lipsi de ea, de órece barometrele suntŭ aci mai puținŭ espuse influinței și fluctuațiunei temperaturei de afară, precum și la sguduiturile pămêntului causate prin carĕle de povară de pe stradă.

Cu tóte arĕtările și esplicațiunile cele pline de învĕțămêntŭ și atrăgĕtóre ale directorelui, rĕmânerea îndelungată deveni pentru mai mulțĭ imposibilă, amenințațĭ fiindŭ de a cădé josŭ leșinațĭ. Prescurtă dér și dênsulŭ esplicările pe câtŭ era posibilŭ, rĕmânĕndŭ ca sĕ ne dea lămurirĭ mai amĕnunțite în etagele de susŭ ale observatoriului, unde încă se aflau atarĭ instrumente, și carĭ mare parte erau în legătură cu cele de josŭ. Pe vêrfulŭ acoperișului observatoriului pe unŭ drugŭ séu suliță de ferŭ se aflau puse crucișŭ 4 tingirĭ séu semiglobur̆ĭ concave, scobite de o parte, carĭ la suflarea vêntului se mișcau în jurulŭ drugului. Vêntulŭ din orĭ și care parte ar veni lovesce în unulŭ din tingire, ilŭ iaptă (aruncă) înapoi și în loculŭ lui vine altulŭ, ilŭ iaptă și pe acela, și așa mai departe, prin care ele se punŭ în mișcare. Cu câtŭ suflarea vêntului va fi mai mare, mai puternică, cu atâtŭ și tingirele séu semiglobur̆ile se vorŭ învêrti mai iute. Drugulŭ la capĕtulŭ de josŭ are unŭ condeiu, care atinge o hârtiă, ce prin o mașinăriă de telegrafŭ e în continuu trasă înainte și deci cu câtŭ tingirile se învêrtescŭ mai iute, cu atâtŭ și condeiulŭ va atinge de mai multe orĭ și va înegri hârtia, și erășĭ cu câtŭ tingirile se învêrtescŭ mai încetŭ cu atâtŭ și condeiulŭ va atinge mai puținŭ hârtia și acésta ne dă tăria vêntului. Unŭ altŭ aparatŭ în formă de orologiu ce sta în legătură cu drugulŭ arată numĕrulŭ de câte orĭ s'au învêrtitŭ tingirile pe ḍi. Capĕtulŭ de josŭ alŭ drugului nu se mai afla afară în liberŭ ci era într'o chiliă a etagiului alŭ doilea, unde se mai aflau și unele recipiente de plóiă — nisce vedrițe de tinichea construite anume în formă de pâlniă (trichter) ce se vĕrsau una într'alta fără a aborda, pentru mĕsurarea ploii și zăpeḍii ce ar cădé peste ḍi séu nópte, a cărorŭ parte superióră erășĭ era afară în liberŭ. In etagiulŭ ântéiu alŭ observatoriului se aflau pe nisce mese lungĭ maĭ multe cóle de hârtiă de o lungime de 1 metru, pline de socotelĭ despre ceea ce au fostŭ produsŭ vĕzduhurile. Doi asistențĭ séu ajutóre ai d-lui Assmann erau tocmai ocupațĭ cu atarĭ calculărĭ, ca sĕ încheie darea de sémă despre timpulŭ din sĕptĕmâna ce espirase.

După ce directorele ne dete mai multe formulare, pe carĭ însemnéză elŭ temperatura de peste ḍi, rugându-ne ca și noi în cariera nóstră de agricultorĭ sĕ facemŭ atarĭ observațiĭ meteorologice, ne scoborîrămŭ josŭ din turnŭ ca sĕ inspectămŭ alte feliurĭ de studiĭ ale d-sale. La o distanță de 3—4 metri dela piciorulŭ observatoriului, dênsulŭ făcea cercetărĭ asupra încălḍirei și rĕcirei pămêntului la diferite adêncimĭ, și anume: lângă unŭ ḍidŭ erau așeḍate 4 termometre, unulŭ în fața pămêntului, altulŭ pusŭ pe o prăjină la o adêncime de 3 metri, alŭ treilea la o adêncime de 5 metri și alŭ patrulea la o adêncime de 15 metri. Prăjina celui din urmă se ridica și se lăsa în josŭ cu ajutorulŭ unui scripețŭ. Diferențele ce le arĕtau termometrele erau destulŭ de considerabile 2, 3 4, 5, 6 ba uneorĭ și mai multe grade.

D'aci ne conduse apoi directorele în curtea gărei, unde pe unŭ terenŭ de câțiva metri pătrațĭ 'șĭ așeḍase mai multe termometre pentru observarea încălḍirei pămêntului arabilŭ. Unele din termometre erau ținse pe pămêntŭ, altele erau cufundate cu unŭ capĕtŭ în pămêntŭ la o adêncime de 2, de 3, de 5 policarĭ — țolĭ—și așa mai departe. Apoi o altă seriă de termometre erau puse și acoperite cu pămêntŭ de diferite calitățĭ și culorĭ: ca nisipŭ sburătorŭ, nisipŭ cu grăunțele ceva mai mare, nisipŭ cu micĭ petricele de cuarțŭ, apoi lutŭ, margă, argilă, pămêntŭ humosŭ, pămêntŭ negru de grâu și în fine marecagiu séu turba, (pămêntŭ negru de mlaștină); și erășĭ o altă seriă de termometre erau puse în iarbă, și anume: în iarbă mică de pășune, în iarbă mai mare de cósă, în orzŭ, grâu și sĕcară, ca sĕ constate, care e căldura între ierburĭ și holde. Resultatele ce le obține d-lŭ Assmann suntŭ de cea mai mare valóre, căcĭ ele ne arată la ce căldurĭ și gerurĭ suntŭ supuse și până unde le potŭ suporta plantele. Așa elŭ ne arĕta că într'o ḍi, când temperatura aerului era numai de 20—22 grade Celsius, căldura pămêntului negru de mlaștina turbei se urca la 60—68 grade C., și erășĭ acelașĭ pămêntŭ ērna se rĕcesce până la 20 grade C sub zero!!! Va sĕ ḍică ierburile și bucatele trebue sĕ suporte o căldură de 60—70 gradurĭ Celsius, când la 100 grade C apa fierbe cu clocotŭ, și erășĭ iarna rădĕcinile sĕ suporte unŭ gerŭ de 20 grade C, când apa îngheță la 0 grade — ér la 3 grade Celsius ea e înghețată ca tunulŭ!! Acésta e unŭ enomenŭ destulŭ de importantŭ, ca sĕ merite atențiune și sĕ fiă imitatŭ și în țĕrile nóstre cu deosebire de cătră preoțiĭ și invĕțătoriĭ noștri din sate.

(Va urma.)

---

Prin urmare Jacopo Foscari era acusatŭ numai că ar fi rostitŭ nisce vorbe revoluționare înpotriva stăpânirei și din pricina acésta fusese pusŭ la tortură și la urmă exilatŭ în Candia.

Exilulŭ era greu pentru Jacob Foscari și totŭ din pricina exilului îi venise ideea ciudată ca sĕ scrie ducelui de Milan, pentru ca sĕ-lŭ róge sĕ intervie în favórea sa pe lângă Senatulŭ Veneției. Negreșitŭ că unŭ astfelŭ de pasŭ putea fi aspru interpretatŭ de unŭ guvernŭ așa de spăriosŭ ca alŭ Veneției. Atuncĭ erau în rĕsboiu cu ducele de Milan și a coresponda cu elŭ putea fi judecatŭ ca o faptă de trădare. Insĕ scrisórea lui Jacopo Foscari nu numai că nu ajunsese la destinația ei, dér încă fusese prinsă de cătră unŭ vrășmașŭ alŭ case. Foscari, de cătră podestatulŭ Padovei, Batista Martinengo.

Acesta avea dér dreptate sĕ credă că scrisórea acésta îi putea fi o armă înpotriva dogelui.

Podestatulŭ nu hotărîse încă ce atitudine trebuia sĕ ia în fața lui Foscari când va ajunge la palatulŭ ducalŭ. Deși temperamentulŭ sĕu violentŭ îlŭ îndemna sĕ se țină în ofensivă, elŭ avea prea multŭ interes ca sĕ menajeze pe dogele, care, orĭ cât îi era puterea de mărginită, putea după placŭ sĕ grăbéscă séu sĕ întârḍie căsĕtoria fiicei Adriaticei, și sĕ caute sĕ-i câștige bunăvoința printr'o purtare cu minte și reservată.

De aceea Martinengo suì ḍimbindŭ scara Uriașilorŭ și se presintă la ușa apartamentelorŭ private ale dogelui, unde se anunță

(Va urma)

---

## Ultime sciri.

*Sofia*, 2 Augustŭ. — Regenții au părăsitŭ Varna ducêndu-se la Rusciucŭ.

*Viena*, 2 Augustŭ. — In cercurile diplomatice se crede că o conferință se va întruni în curêndŭ spre a resolvi cestiunea bulgară.

*Viena*, 2 Augustŭ. — O depeșă a „Agenției Havas“ din Bucuresci desminte că d. Ferechide mergêndŭ la Constantinopole a avutŭ o misiune privitóre la o unire a României cu Bulgaria sub regele Carolŭ.

*Strasburgŭ*, 2 Augustŭ. Guvernatorulŭ Alsației-Lotaringiei a declaratŭ că nu va permite anulŭ acesta escursiunea anuală în Alsația a societățilorŭ sciințifice francese.

*Pesta*, 2 Augustŭ. „Pester Lloyd“ primesce o telegramă din Sofia care ḍice că: Pórta refusă sĕ priméscă propunerile d-lui de Nelidoff.

*

„Le Nord,“ organulŭ oficiosŭ alŭ cancelariei ruse, ḍice că știrea despre numirea unui generalŭ rusŭ ca regentŭ în Bulgaria e totŭ atâtŭ de puținŭ adevĕrată ca și sgomotulŭ că Rusia s'ar gândi sĕ se depărteze întru câtva de atitudinea ei expectantă.

O scrisóre din Petersburg prevede nisce nouĕ și apropiate salturĭ ale Bulgarilorŭ. Prin acea scrisóre se arată că schimbarea ce au luatŭ evenimentele și atitudinea echivocă a prințului de Battenberg au trezitŭ deja pe principele de Coburg, care se teme de unŭ pronunciamento militarŭ, contra căruia n'ar avea ce sĕ facă, de vreme ce n'are sprijinulŭ tuturorŭ puterilorŭ.

Cu tóte astea, ḍiarele vieneze ne informéză că plecarea prințului de Coburg este iminentă. Curtea prințului e deja formată. Prestarea jurămêntului în fața Sobraniei va avé locŭ Joia viitóre.

---

## SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

VIENA, 3 Augustŭ. — Ministrulŭ Nacevicĭ și delegatulŭ Stransky au plecatŭ erĭ spre Bulgaria. Se ḍice că pe cale se va alătura la ei prințulŭ de Coburg, care sĕ se fi hotărîtŭ în ședința de erĭ ținută în Ebenthal ca sĕ urmeze învitărei de a se duce în Bulgaria. Pórta a trimisŭ erĭ Prințului o nouă telegramă, avertisându-lŭ sĕ nu facă pașĭ prea grăbițĭ.

PARISŬ, 3 Augustŭ. — Martorii lui Ferry și ai lui Boulanger nu s'au putută uni asupra condițiunilorŭ duelului și au publicatŭ o declarațiune în acestŭ sensŭ.

BELGRADŬ, 3 Augustŭ. — Regele și prințulŭ de corónă călĕtorescŭ Vinerĭ la băile unguresci Tatra.

NEWYORK, 3 Augustŭ. — Zalewski s'a îmbarcatŭ erĭ diminéță spre a se întórce în Austria.

VENEȚIA, 3 Augustŭ. — Tóte calfele de brutarŭ s'au pusŭ în grevă.

## DIVERSE.

**Nebuniă religiósă.** — Din Malaga se scrie: O femeiă din Torrox a început, acum câte-va lunĭ, sĕ spună ómenilorŭ din satŭ că i s'a arătatŭ Maica Domnului și i-a poruncitŭ sĕ predice o evangheliă nouă pentru mântuirea omenirii, căcĭ se apropiă finele lumii. Vorbele acestei femei fură credute și tótă comuna fu cuprinsă de nebuniă religiósă. Femeia predica în contra averei pămêntescĭ pentru întorcerea la viața ómenilorŭ primitivĭ. Odată se făcu unŭ focŭ mare în satŭ și secta cea fanatică aruncă în focŭ totŭ ce avea, haine, mobile, etc. apoi bărbați, femei, și copii, în costumulŭ lui Adamŭ, jucau și strigau împrejurulŭ focului. Cine scie décă nu s'ar fi pusŭ focŭ caselorŭ, décă și copii n'ar fi fostŭ aruncațĭ în flacărĭ, de cumva nu veneau la timpŭ gendarmii spre a pune capĕtŭ acelui Sabat infernalŭ.

**Unŭ guvernatorŭ brutalŭ.** — Din Odesa se anunță, că guvernatorulŭ de acolo alŭ orașului, vice-admiralulŭ Zelony care era vestitŭ de multŭ prin purtarea sa neomenósă față cu tótă lumea, a pățit'o în fine și elŭ. Nu de multŭ Zelony a insultatŭ și pe doi Englesĭ, pe profesorulŭ Dillon și pe amiculŭ acestuia O' Mahony, pe unŭ vaporŭ. Dillonŭ și amiculŭ sĕu se așeḍaseră din întêmplare lângă acelŭ guvernatorŭ tiranŭ, fără sĕ-lŭ cunoscă. Zelony se rĕsti la Englesĭ sĕ-șĭ caute altŭ locŭ și în urma refusului lorŭ, elŭ amenință și arestă pe Dillon. Acésta nu i se prinse d-lui Zelony. Din ordinulŭ guvernatorului generalŭ elŭ trebui sĕ céră scuse Englesilorŭ și probabilŭ că va fi destituitŭ.

**Ologeala paserilorŭ.** — Gâscele mai alesŭ sufere de acéstă bólă, care provine din pré marea adunare a sângelui la labe. De altfelŭ gâscele bolnave de durere la labe nu pré morŭ, dér se trudescŭ multŭ târându-se cu ajutorulŭ aripeiorŭ. După d-lŭ Pons-Tande acéstă bólă provine din causa necurățeniei coteneților̆, a puținei umblărĭ și a pré multei hrănĭ substanțiale. Se pot vindeca imediatŭ lăsându-se sânge cu o preducea séu cu forfecĭ, la una dintre membranele ce légă falangele digitale. „Gaz. Săt.“

**Boulanger.** — Generalulŭ Boulanger a dăruitŭ mașinistului și fochistului locomotivei Nr. 132, cu care a plecatŭ din Parisŭ la 30 Iunie, precum și celorŭ doi sergențĭ de orașŭ, ce i-au datŭ ajutorŭ spre a se urca în locomotivă, ceasornice de argintŭ, pe care stau gravate aceste cuvinte: „Souvenir de la manifestation de la gare de Lyon 12 Iuillet. — Le genéral Boulanger.“

---

**Necrologŭ.** — *Teresia Rosorŭ*, în numele sĕu și alŭ fiilorŭ sĕi Malvina, Alexandru, în numele fratelui George cu soția și alŭ ginerelui Stefanŭ Cacoveanŭ, precum și în numele tuturorŭ consângenilorŭ și cunoscuților̆, anunță, cum că neuitatulŭ soțŭ, tată bunŭ, frate, respective socru *Alesandru Ciaclanŭ*, președinte urbarialŭ și comisarŭ regescŭ catastralŭ pensionatŭ, după unŭ morbŭ de 6 óre, s'a mutatŭ la cele eterne în 29 Iuliu a. c. la 10½ óre séra, în anulŭ alŭ 62 le alŭ etății, și alŭ 29-lea alŭ fericitei sale căsĕtorii. Rĕmășițele pămêntescĭ s'au așeḍatŭ în cimiteriulŭ gr. cat. din locŭ spre rĕpausulŭ eternŭ în 31 Iulie 1887 la 4 óre după améḍĭ.

Blașiu, în 30 Iuliu 1887.

Fiă-i țĕrina ușóră și memoria binecuvêntată!

---

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureșianu.

### Cursulŭ la bursa de Viena

din 2 Augustŭ st. n. 1887.

| | |
|---|---|
| Rentă de aurŭ 5% | 101 05 |
| Rentă de hârtiă 5% | 87.45 |
| Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare | — — |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) | 97 80 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune) | — — |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune) | 115 50 |
| Bonurĭ rurale ungare | 104 50 |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 104.50 |
| Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ | 104 25 |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 104 25 |
| Bonurĭ rurale transilvane | 104 50 |
| Bonurĭ croato-slavone | 104 50 |
| Despăgubire p. dijma de vinŭ ung. | 100.50 |
| Imprumutulŭ cu premiu ung. | 124 — |
| Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului | 123 60 |
| Renta de hârtiă austriacă | 82 85 |
| Renta de arg. austr. | 82 70 |
| Renta de aurŭ austr. | 112 70 |
| Losurile din 1860 | 136 25 |
| Acţiunile băncei austro-ungare | 882 — |
| Act. băncei de creditŭ ung. | 287.50 |
| Act. băncei de creditŭ austr. | 282 — |
| Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ | 5 91 |
| Napoleon-d'orĭ | 9 93 |
| Mărcĭ 100 imp. germ. | 61 45 |
| Londra 10 Livres sterlinge | 125 16 |

### Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 19 Iulie st. v. 1887.

| | Cump. | vênd. |
|---|---|---|
| Renta română (5%) | 92— | 92½ |
| Renta rom. amort. (5%) | 94½ | 95— |
| » convert. (6%) | 88— | 88½ |
| Impr. oraş. Buc. (20 fr.) | 34— | 36 — |
| Credit fonc. rural (7%) | 104— | 105— |
| » „ „ (5%) | 89— | 89¼ |
| » » urban (7%) | 102½ | 103— |
| » » » (6%) | 94½ | 95— |
| » » » (5%) | 87¾ | 87½ |
| Banca naţională a României 500 Lei | — — | — — |
| Ac. de asig. Dacia-Rom. | — — | — — |
| « » » Naţională | — — | — — |
| Aurŭ contra bilete de bancă | 15.— | 15 50 |
| Bancnote austriace contra aurŭ | 2.02 | 2.03 |

### Cursulu pieţei Braşovŭ

din 3 Augustu st. n. 1887.

| | Cump. | Vênd. |
|---|---|---|
| Bancnote românescĭ | 8.51 | 8 56 |
| Argint românesc | 8.50 | 8.54 |
| Napoleon-d'orĭ | 9 92 | 9.96 |
| Lire turcescĭ | 11.23 | 11.29 |
| Imperialĭ | 10.23 | 10.28 |
| Galbenĭ | 5 83 | 5.86 |
| Scrisurile fonc. »Albina« 6% | 101.— | 102.— |
| „ » „ 5% | 98.— | 99.— |
| Ruble Rusescĭ | 108 — | 109 ½ |
| Discontulŭ | 7—10% pe anŭ. | |

Nr. 653 — 1887.
a. t. sc. c. d.

# Concursŭ.

Acei descendinţĭ legitimĭ de ai foştilorŭ grăniţerĭ din regimentulŭ ‑lŭ doilea românŭ de graniţă din Ardélŭ Nr. 17., carĭ ar dori sĕ capete din fondulŭ de stipendie din districtulŭ Năsĕudŭ vre unŭ stipendiu orĭ ajutorŭ pro 1887/8 cu începutulŭ dela 1 Septemvre 1887 pentru ca sĕ studieze la vre-o facultate înaltă, la academiă, la preparandiă, la scóla de cadeţĭ etc. orĭ sĕ înveţe ceva măiestriă, se avisézā prin acésta că pentru acestŭ scopŭ au sĕ-şi înainteze suplicele la „Comisiunea administrătóre de fondurile scolastice centralĭ din districtulŭ Năsĕudŭ" până inclusive la 10 Augustŭ 1887.

Fiă-care suplică trebue sĕ fiă provĕdută cu:

*a*) adeverinţă despre originea de grăniţerŭ;

*b*) carte de botezŭ;

*c*) testimoniu medicalŭ;

*d*) testimoniu scolasticŭ după cum cere legea pentru a fi primitŭ cineva la respectiva facultate, scólă orĭ măiestriă, ér suplicanţii la meserii trebue sĕ producă şi contracte încheiate cu maiestrii înaintea autorităţii industrialĭ prescrise în lege.

*e*) testimoniu despre starea materială a părinţilorŭ.

Afară de acestea fiă-care suplicante are sĕ se dechiare în suplică că are orĭ nu are vre-unŭ altŭ stipendiu orĭ ajutorŭ, éră suplicanţii pentru orĭ ce categoriă de scóle, adecă afară de suplicanţii pentru meserii — au sĕ arete şi loculŭ unde doresce a studia.

Stipendiulŭ orĭ ajutorulŭ se póte cere în aceeaşĭ suplică în modŭ eventualŭ şi la o a doua etc. scólă orĭ măestriă. Suplicele ce nu vorŭ întra până la terminulŭ statoritŭ mai susŭ şi nu vorŭ fi ajustate cu tóte documentele şi datele cerute în acestŭ concursŭ — nu se vorŭ considera.

*Din şedinţa estraordinară a comisiunei administratóre de fondurile scolastice centralĭ districtualĭ.*

Năsĕudŭ, 8 Iuliu 1887.

Preşedintele: **Ionŭ Ciocanŭ.** Secretarulŭ: **Ioachimŭ Mureşianu.**

Láttam:

Beszterczén, 1887 VII/19

**Br. Bánffy Dezsö**, föispán kir. biztos.

3—3



# Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Iuniu st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

### Predealŭ-Budapesta

| | Trenŭ de persóne | Tren accelerat | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|---|
| Bucurescĭ | — | 4.30 | — | 7.30 |
| Predealŭ ( | — | — | — | 1.14 |
| Predealŭ ( | — | 9.12 | — | — |
| Timişŭ | — | 9.35 | — | 1.45 |
| Braşovŭ ( | — | 10.12 | — | — |
| Braşovŭ ( | 7.20 | — | 4 01 | 2.32 |
| Feldióra | 7 57 | — | 4.47 | — |
| Apatia | 8 24 | — | 5.28 | — |
| Augustinŭ | 8 47 | — | 5 59 | — |
| Homorodŭ | 9 29 | — | 6 49 | — |
| Haşfaleu | 9 37 | — | 8.35 | — |
| Sighişóra ( | 10 53 | — | 9.02 | — |
| Sighişóra ( | 11.00 | — | 9.12 | — |
| Elisabetopole | 11 34 | — | 9 56 | — |
| Mediaşŭ | 12 03 | — | 10.37 | — |
| Copsa mică | 12.26 | — | 10.59 11.16 | — |
| Micăsasa | 12.42 | — | 11.37 | — |
| Blaşiu | 1.11 | — | 12.16 | — |
| Crăciunelŭ | 1.23 | — | 12.33 | — |
| Teiuşŭ | 2.06 | — | 1.51 | — |
| Aiudŭ | 2.27 | — | 2.18 | — |
| Vinţulŭ de susŭ | 2 49 | — | 2.48 | — |
| Uióra | 2 56 | — | 2 56 | — |
| Cucerdea | 3.12 | — | 3 64 | — |
| Ghirişŭ | 3.46 | — | 4 51 | — |
| Apahida | 5.01 | — | 5.28 | Trenu de persone |
| Cluşiu ( | 5 21 | — | 5 56 | |
| Cluşiu ( | — | 6 01 | — | 6 37 |
| Nedeşdu | — | 6.19 | — | 6.58 |
| Ghirbĕu | — | — | — | 7.14 |
| Aghirişŭ | — | — | — | 7.29 |
| Stana | — | — | — | 7.56 |
| Huiedinŭ | — | 7.12 | — | 8.18 |
| Ciucia | — | 7.41 | — | 8 58 |
| Bucia | — | — | — | 9.15 |
| Bratca | — | — | — | 9 34 |
| Vadŭ | — | 8.20 | — | 9 53 |
| Mezŏ-Telegd | — | 8.46 | — | 10 28 |
| Fugyi-Vásárhely | — | — | — | 10.47 |
| Veneţia-Orădii | — | — | Trenŭ de persone | 10.57 |
| Oradia-mare ( | — | 9.11 | | 11.07 |
| Oradia-mare ( | — | 9.16 | 10.50 | 11.19 |
| P. Ladány | — | 10.37 | 1.33 | 1.16 |
| Szolnok | — | 12.20 | 4.24 | 3.29 |
| Buda-pesta | — | 2.15 | 10.05 | 6.33 |
| Viena ( | — | — | 2.15 | — |
| Viena ( | — | 8.00 | — | — |

**Nota:** Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

### Budapesta—Predealŭ

| | Trenŭ de pers. | Tren accelerat | Trenŭ de pers. | Trenu de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|---|---|
| Viena | 11.10 | — | — | — | — |
| Budapesta | 7.40 | 2.— | 7.40 | 6 18 | — |
| Szolnok | 11.05 | 4.05 | 10.42 | 9.38 | — |
| P. Ladány | 2 02 | 5.47 | 2.02 | 12 02 | — |
| Oradea mare | 4.12 | 7.11 | 4.78 | 2.01 | — |
| Venţia-Orădii | — | — | — | 2 08 | — |
| Fudi-Oşorheiu | — | — | — | 2 19 | — |
| Teleagŭ | — | 7.33 | — | 2.41 | — |
| Vadŭ | — | 8.04 | — | 3.24 | — |
| Bratca | — | — | — | 3.47 | — |
| Bucia | — | — | — | 4.07 | — |
| Ciucia | — | 8.58 | — | 4.35 | — |
| Huiedin | — | 9.28 | — | 5.15 | — |
| Stana | — | — | — | 5.33 | — |
| Aghiriş | — | — | — | 5.53 | — |
| Ghirbĕu | — | — | — | 6.05 | — |
| Nedişu | — | — | — | 6.20 | — |
| Cluşiu ( | — | 10.31 | — | 6.38 | — |
| Cluşiu ( | 11.00 | — | — | — | 7.08 |
| Apahida | 11.19 | — | — | — | 7.36 |
| Ghiriş | 12 33 | — | — | — | 9.16 |
| Cucerdea ( | 1.01 | — | — | — | 9.53 |
| Cucerdea ( | 1.11 | — | — | — | 10.— |
| Uióra | 1.18 | — | — | — | 10.09 |
| Vinţulŭ de susŭ | 1.05 | — | — | — | 10.19 |
| Aiudŭ | 1.46 | — | — | — | 10.48 |
| Teiuşŭ | 2.25 | — | — | — | 11.55 |
| Crăciunelŭ | 2 50 | — | — | — | 12.34 |
| Blaşŭ | 3.03 | — | — | — | 12.52 |
| Micăsasa | 3.35 | — | — | — | 1.34 |
| Copsa mic. | 4.01 | — | — | — | 2.13 |
| Mediaşŭ | 4.20 | — | — | — | 2.46 |
| Elisabetopole | 4.55 | — | — | — | 3.31 |
| Sigişóra | 5.42 | — | — | — | 4.32 |
| Haşfaleu | 6.01 | — | — | — | 5.02 |
| Homorod | 7.27 | — | — | — | 6.53 |
| Augustinŭ | 8.08 | — | — | — | 7.43 |
| Apatia | 8.36 | — | — | — | 8 23 |
| Feldióra | 9 06 | — | — | — | 9.02 |
| Braşovŭ ( | 9.46 | 5.37 | — | — | 9 52 |
| Braşovŭ ( | — | — | 1.55 | — | — |
| Timişŭ | — | 6.20 | 2.53 | — | — |
| Predealŭ ( | — | 6.47 | — | — | — |
| Predealŭ ( | — | 11.30 | 3.28 | — | — |
| Bucurescĭ | — | — | 9.35 | — | — |

### Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ de pers. | Trenŭ de persóne |
|---|---|---|---|
| Teiuşŭ | 11.24 | — | 3.00 |
| Alba-Iulia | 11.59 | — | 3.59 |
| Vinţulŭ de josŭ | 12.30 | — | 4.22 |
| Şibotŭ | 1.01 | — | 4.51 |
| Orăştia | 1.32 | — | 5.18 |
| Simeria (Piski) | 2.32 | — | 6.15 |
| Deva | 2 52 | — | 6.35 |
| Branicĭca | 3.23 | — | 7.02 |
| Ilia | 3.55 | — | 7.28 |
| Gurasada | 4.08 | — | 7.40 |
| Zam | 4.25 | — | 8.11 |
| Soborşin | 5 30 | — | 8.46 |
| Bĕrzova | 6.27 | — | 9.33 |
| Conopŭ | 6.47 | — | 9.53 |
| Radna-Lipova | 7.28 | — | 10 27 |
| Paulişŭ | 7.43 | — | 10.42 |
| Gyorok | 7.59 | — | 10.58 |
| Glogovaţŭ | 8.28 | — | 11 25 |
| Aradŭ | 8.42 | 9.17 | 12.31 |
| Szolnok ( | — | 2 32 | 4.59 |
| Szolnok ( | — | — | 5.12 |
| Budapesta | — | — | 8.20 |
| Viena | — | — | 6.05 |

### Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| Viena | 11.10 | 12.10 | — |
| Budapesta | 8.20 | 9.05 | — |
| Szolnok ( | 11.20 | 12.41 | — |
| Szolnok ( | 11.35 | 5.45 | — |
| Aradŭ | 4.30 | 6.— | — |
| Glogovaţŭ | 4.43 | 6.13 | — |
| Gyorok | 5 07 | 6.38 | — |
| Paulişŭ | 5.19 | 6.51 | — |
| Radna-Lipova | 5.41 | 7.10 | — |
| Conopŭ | 6 09 | 7.37 | — |
| Bĕrzova | 6.28 | 7.55 | — |
| Soborşin | 7 25 | 8.42 | — |
| Zam | 8 01 | 9.12 | — |
| Gurasada | 8 34 | 9.41 | — |
| Ilia | 8 55 | 9.58 | — |
| Branicĭca | 9.19 | 10.17 | — |
| Deva | 9 51 | 10 42 | — |
| Simeria (Piski | 10.35 | 11 07 | — |
| Orăştiă | 11.11 | 11.37 | — |
| Şibotŭ | 11.43 | 12.— | — |
| Vinţulŭ de josŭ | 12 18 | 12.29 | — |
| Alba-Iulia | 12.36 | 12.46 | — |
| Teiuşŭ | 1.29 | 1.41 | — |

### Aradŭ-Timişóra

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne | Trenu mixt |
|---|---|---|---|
| Aradŭ | 5.48 | — | 6.05 |
| Aradulŭ nou | 6.19 | — | 6.33 |
| Németh-Ságh | 6.44 | — | 6.58 |
| Vinga | 7.16 | — | 7.29 |
| Orczifalva | 7.47 | — | 7.55 |
| Merczifalva | — | — | — |
| Timişóra | 9.02 | — | 9.08 |

### Simeria (Piski) Petroşenĭ

| | Trenu de persóne | Trenŭ omnibus | Trenŭ mixt |
|---|---|---|---|
| Simeria | — | — | 2.42 |
| Streiu | — | — | 3.25 |
| Haţegŭ | — | — | 4.16 |
| Pui | — | — | 5.11 |
| Crivadia | — | — | 5.58 |
| Baniţa | — | — | 6.40 |
| Petroşenĭ | — | — | 7.12 |

### Timişóra-Aradŭ

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| Timişóra | 6.25 | — | 5.00 |
| Merczifalva | — | — | — |
| Orczifalva | 7.46 | — | 6.32 |
| Vinga | 8.15 | — | 7.02 |
| Németh-Ságh | 8.36 | — | 6.23 |
| Aradulŭ nou | 9.11 | — | 8.01 |
| Aradŭ | 9.27 | — | 8.17 |

### Petroşenĭ—Simeria (Piski)

| | Trenŭ de pers. | Trenŭ omnibus | Trenŭ mixt |
|---|---|---|---|
| Petroşenĭ | — | — | 6.10 |
| Baniţa | — | — | 6.53 |
| Crivadia | — | — | 7.37 |
| Pui | — | — | 8.20 |
| Haţegŭ | — | — | 9.01 |
| Streiu | — | — | 9.52 |
| Simeria | — | — | 10.31 |

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica lui Martin Kopony, Zernescĭ